

Operacija „Konjičev skok“ na Drvar od 25. svibnja 1944., predstavlja jedini njemački zračno-desantni napad u Drugom svjetskom ratu koji nije uspio. Tito je ubrzo nakon napada na Drvar stigao na oslobođeni Vis

Drvarsku operaciju izveli su Nijemci na teritoriju zapadne Bosne od 25. svibnja do 5. lipnja 1944. godine da bi zračnim desantom uništili Vrhovni štab NOVJ koji se nalazio u Drvaru i, istovremeno razbili i oslabili jedinice Narodnooslobodilačke vojske oko njega. U neizvjesnosti gdje će se otvoriti saveznička druga fronta, a računajući s njegovom mogućnošću i na Balkanu, u kojem bi slučaju NOVJ odigrla prvorazrednu ulogu, njemačka Vrhovna komanda odlučila je da, bar za izvjesno vrijeme, isključi opasnost koju će uništenjem Vrhovnog štaba i Josipa Broza Tita, NOVJ duže vrijeme biti dezorganizirano.

Zamisao Hitlera i njegove Vrhovne komande trebao je da ostvari Štab 2. oklopne armije u operaciji zvanj „Rosseinsprung“ (Konjičev skok). Kombiniranom akcijom zrakoplovne pješadije i padobranaca, podržanom napadom obrušavajućih bombardera, koji će izvršiti desant na Drvar i zarobiti ili uništiti Vrhovni štab, te istodobnim koncentriranim napadom pješadijskih, brdskih i motoriziranih jedinica na Drvar, trebalo je uništiti jedinice Narodnooslobodilačke vojske u zapadnoj Bosni.

Drvar je u to vrijeme bio centar oslobođenog teritorija u Jugoslaviji. U Drvaru se nalazilo sjedište CK KPJ, AVNOJ-a, Nacionalnog komiteta, Vrhovnog štaba, savezničkih vojnih misija i raznih ustanova. U bližoj i daljoj okolini Drvara djelovale su jedinice 1. proleterskog, 5. bosanskog i 8. dalmatinskog korpusa. Glavni zadatak u zaštiti Vrhovnog štaba imala je 6. lička proleterska divizija. U Drvaru je stalno bila raspoređena jedna njezina brigada, i to sve do pred sam zračni desant. A tada je pogrešnom odlukom načelnika Vrhovnog štaba Arse Jovanovića otuda povučena. Tako na sam dan desanta nije u Drvaru bilo nijedne veće operativne jedinice koja bi osiguravala Vrhovni štab i druge vojno-političke ustanove koje su bile ondje smještene. Vrhovni komandant maršal Tito, koji je u to vrijeme boravio u Bastigasima, došao je navečer 24. svibnja u Drvar, zanoćio je u baraci (znana kao Titova pećina) i u njoj ga je zatekao desant.

S obzirom na to da su se mjere protudesantne obrane poduzimale već duže vrijeme, a do desanta nije dolazilo, to je budnost partizana popustila, pa su i neke pripremljene obrambene

mjere donekle zanemarene. Tako se 25. svibnja 1944., nakon žestokog bombardiranja Drvara, u sedam sati ujutro spustio prvi val padobrnaca, a deset minuta kasnije sletjele su i jedinice njemačkih jurišnika. Njemačkim desantnim borbenim grupama uspjelo je, kršeći otpor branilaca, zaposjesti najvažnije objekte u Drvaru i do devet sati ovladati gradom. Međutim, sva njihova nastojanja da zauzmu sjedište Vrhovnog štaba u pećini, dvije stotine metara sjeveroistočno do mosta na rijeci Unac, gdje se nalazio i maršal Tito, razbila su se o upornu obranu boraca Pratećeg bataljuna Vrhovnog štaba. Iako su Nijemcima u dvanaest sati stigla pojačanja drugog vala padobranaca, svi njihovi napadi na sjedište Vrhovnog štaba bili su odbijeni. Braniocima Drvara priključili su se već u 8 sati 137 slušatelja Oficirske škole Vrhovnog štaba iz obližnjeg sela Šipovljana i 2. bataljun 3. brigade 6. ličke proleterske divizije „Nikola Tesla“, koji je u 11 sati usiljenim maršem stigao u Drvar i napao neprijatelja. Njihovom upornom obranom omogućeno je da i ostale partizanske jedinice iz okolnog područja, pruže velik otpor njemačkim snagama. Nijemcima je uspjelo da se održe, izgubivši četiri petine svog satava, sasvim opkoljeni, samo na utvrđenom groblju na obližnjoj koti.

Koncentričnom nastupanju njemačkih pješadijskih brdskih i motoriziranih kolona na Drvar snažno su se oduprle jedinice 1. proleterskog korpusa, 5. korpusa i 9. divizije 8. korpusa. Iako se neprijatelj probio u Drvar, njegov pokušaj da brzim nadiranjem motoriziranih kolona i zračnim desantom uništi Vrhovni štab i razbije partizanske jedinice na tom prostoru doživio je potpuni neuspjeh. Vrhovni štab NOVJ već je 25. i 26. svibnja sa željezničke stanice u Potocima uspostavio vezu sa susjednim štabovima korpusa i u cjelini držao situaciju u svojim rukama. Zračni desant na Drvar predstavlja jedini njemački zračno-desantni napad u Drugom svjetskom ratu koji nije uspio.

Kako je upostavljena radio-veza s Barijem, u noći 3/4. lipnja stigao je iz Barija sovjetski avion „Dakota“. Spustio se kod sela Bajramovića, odakle je maršala Tita s dijelom Vrhovnog štaba prebacio u Bari. Iste noći i s istog mjesta američkim su transportnim avionima prebačeni u Bari još neki rukovodioci i 118 ranjenika. Nakon nekoliko dana zadržavanja u Bariju, Vrhovni štab i Toto prebacili su se britanskim razaračem na Vis, gdje su ostali naredna tri i pol mjeseca.

Bojan **Mirosavljev**